

III. A SZERECSENSIRÁLY (LARUS MELANOCEPHALUS) FÉSZKELÉSE A PUSZTASZERI TÁJVÉDELMI KÖRZETBEN

Széll Antal – Zsótér László

A Pusztaszeri Tájvédelmi Körzetben először 1953-ban fészkelte a szerecsensirály. Ekkor a szegedi Fehér-tó XI. sz. halastaván kialakult Korom-szigeten dr. Beretzk Péter találta két fiatal példányát. A következő években a megtalált fészkekaljakkal sikerült e faj itteni fészkelését bizonyítani.

1976-ban a tájvédelmi körzet északi részében levő Csaj-tavon, a halastórendszer IX-es tavának szigetén is kimutatta egy pár fészkelését dr. Bod Péter, Molnár László és Zsótér László. A költést 1984-ig csak erről a két területről ismertük. 1984-ben azonban jelentős állománynövekedést tapasztaltunk.

Mielőtt az 1984. évi költési eredményekről beszámolnánk, ismertetjük a fajjal kapcsolatos, korábbi megfigyeléseket:

1977

- Március 31. A pusztaszeri Dongér-tavon 2 ad. példány (*Molnár László*).
Május ? 3 pld. a szegedi Fehér-tó Korom-szigetén (*Zsibók András*).
Július ? *Mészáros Sándor* természetvédelmi őr 3 pár szerecsensirály fehértói fészkelését említi jelentésében.

1978

- Május ? 6 pld. Fehér-tó és a szatymazi temető közötti területen, az ún. Kis-Feketén (*Zsibók András*).
Június 18. A Fehér-tón 4 pld. (*Zsibók András*).

1979

- Május 12. A Fehér-tón 4 pld. (*Zsibók András*).
Május 18. 3 pld. megfigyelése a Korom-sziget felett kavargó dankasirály (*Larus ridibundus*) tömegében. A szigeten megtalálva 2 fészek; mindkettőben 1 tojás és 2 frissen kelt fióka volt. A fiókák jelölve lettek.
Június 1. A Fehér-tavon, az ún. nagy torony mellett repült el 1 ad. példány növényi szállal a csőrében, s tartott a Korom-szigetnek.
Június 2. A Korom-szigeten 3 pld. — V. 18-án jelölt — fióka volt látható. Megtalálva a harmadik fészkealj 3 tojással. A fészkek egymástól kb. 10–15 m távolságban voltak.
Július ? 3 pld. a Kis-Feketén (*Zsibók A.*).

1980

- Június ? 5 pld. a Kis-Feketén (*Zsibók A.*).
Július 9. A Fehér-tó XV. sz. tavában 1 ad. pld. tartózkodott kb. 400 pld. dankasirály között.

1981

- Június ? 3 pld. a Kis-Feketén (*Zsibók A.*).
Június 24. Balástya – Összeszékben a lucernaföldön 2 pld. a lekaszált rendek tetején szedegette a rovarokat.
Július 19. A Csaj-tó VII-es tava felett 1 pld. repült.

1982

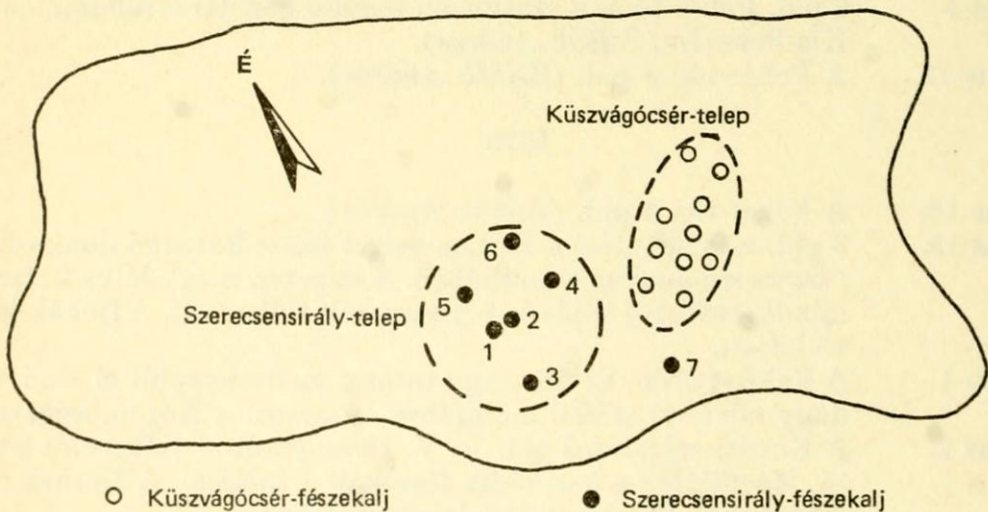
- Március 23. 2 ad. pld. repül a Korom-sziget felől a III-as tó irányába.
Június ? 2 pld. a Kis-Feketén (*Zsibók A.*).
Július 5. Balástya – Összeszékben 3 pld. a lucernaföldön.

1983

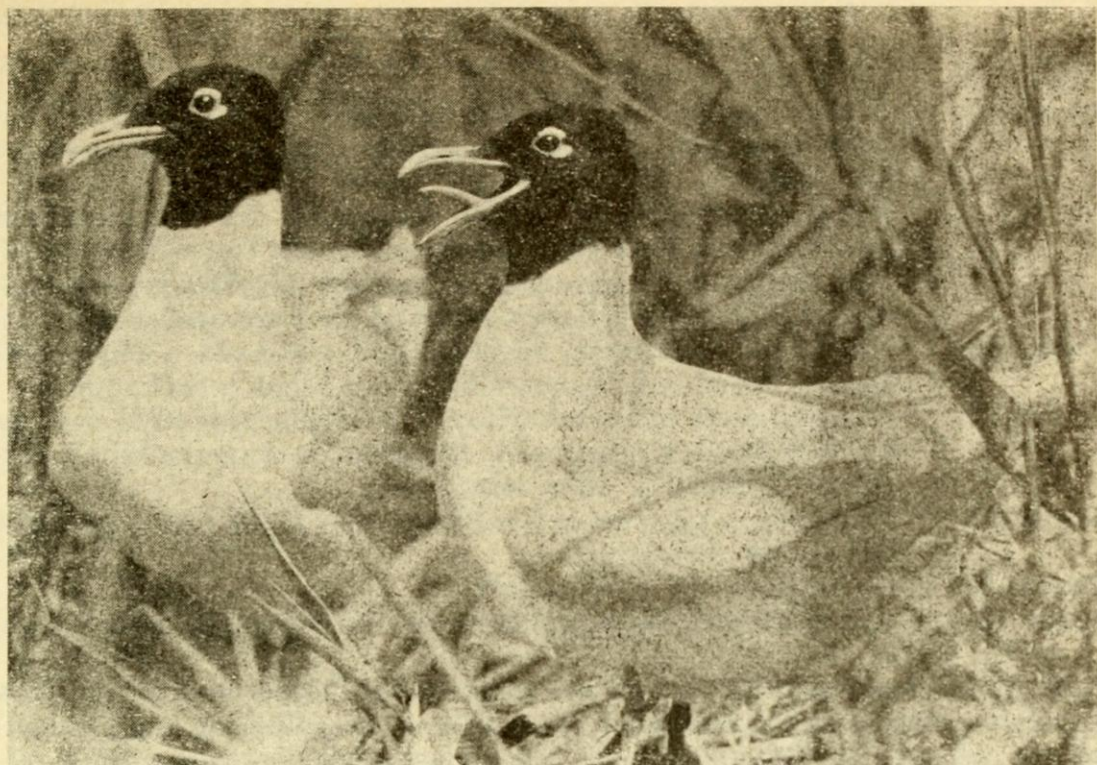
- Június 18. Balástya határában, az E 5-ös főútvonal mentén, a 153-as km-kő magasságában fekvő lucernaföldön dr. Bankovics Attilával megfigyelve 3 példány.

1984

- Április 15. A Csaj-tó felett repült 1 pld.
Május 13. A Csaj-tó felett repült 1 pld. a sziget irányába.
Május 20. A Csaj-tó IX-es tavának a szigetén megtaláltuk 5 párnak a fészket, egymástól kis távolságra, laza kolóniát alkotva (1 – 2. ábra). Két fészkealj kelésben.

1. A szerecsensirály-telep elhelyezkedése a Csaj-tavi szigeten.

2. Szerencsensirályok a Csaj-tavi szigeten (Fotó: Széll A.).

- Május 24. A szigeten 6 fészekalj található. Tartalmuk a következő: 2 tojás, 3 tojás, 3 tojás, 4 tojás, 1 tojás + 2 fióka, 1 tojás + 1 fióka. A telepen kb. 1500 pár dankasirály költ.
- Május 27. 2 pld. (pár?) hangját hallatva körözött a Csaj-tó III-as tava felett.
- Május 28. A Csaj-tóról 3 madár repült kifelé, minden bizonynal a táplálkozóterület irányába.
- Május 31. Megvan a 7. fészek is a csaj-tavi szigeten, 2 tojással és 1 fiókával. Ez alkalommal összesen 6 pelyhes fióka lett gyűrűzve. Zsótér talált egy erősen tollasodó fiatalot, amelynek színezete a szerencsensirályéval egyezett. A többi szerencsensirály-fiókától eltérő fejlettsége megkérdőjelezi egy 8. párnak esetleges fészkelését.
- Május 19. Éppen kultivátorozott paprikaföldön táplálkozott 3 pld. kb. 80 pld. dankasirály társaságában.
- Május 29. A Korom-szigeten 3 ad. madár látható. Egyik pár fészke a sziget déli részén a vadmurok növényzetében, 3 tojással. A több alkalommal jelenlevő 3 pld.-ből minimum két pár szerencsensirály fészkelése biztosra vehető. A szigeten kb. 2000 pár dankasirály költ.
- Június 6. A Fehér-tóval szomszédos szegedi Fertőn — a III-as sz. és feltöltés alatt álló tavának száraz zátonyán — 1 pld. volt látható

- a dankák szétszóró csapatában, de azoktól kissé elkülönülten (*Bakacsi Gáborral*).
- Június 10. 1 pld. a Kis-Feketén.
- Június 13. A Kis-Feketén 1 pld. kb. 400 dankasirály között. Később felszállt a csapat, és a szerecsensirály elrepült a Korom-sziget irányába.
A szegedi Fertő III-as tavának zátonyán 2 pld. Felszállás után mindig együtt repültek. Leszállásukkor egy fiatal sirály szegődött melléjük, és állandóan kéregetett. Később is mellettük maradt. Lehetséges, hogy a fiatal példány szerecsensirály volt.
- Június 16. Kb. 40 pld. dankasirály között látható volt 1 pld. a Fehér-tótól északra fekvő, vele szomszédos szikes réten, a Székaljon.
- Június 17. A pusztaszeri rezervátumban, a Hosszúháti-erdőtől északra kb. 500 m-rel, a pusztán kb. 60 pld-os dankacsapatban 1 pld. (*Tajti Lászlóval és Líker Andrással.*)
- Június 23. Fehér-tón, a nagy torony mellett repült 2 pld. a Korom-sziget felé (*Líker Andrással*).
- Július 13. A Csaj-tó felett 1 pld. repült.
- Július 16. A Csaj-tó felett 2 pld. repült kb. 60 – 70 pld-os dankacsapatban.

Az újabb fészkelési hírek (pl. Hortobágy) többek között arra hívják fel a figyelmet, hogy a sirálykolóniákat tüzetesebben vizsgáljuk át, hogy a dankáktól nehezen megkülönböztethető szerecsensirályok esetleges megfigyelésére nagyobb esélyünk legyen. Köszönettel tartozunk *Zsibók Andrásnak* és az OKTH Dél-Alföldi Felügyelőségének, amiért adataik rendelkezésünkre bocsátásával segítették munkánkat.

A szerzők címe:
Széll Antal
Balástya
Galagonya u. 34.
H – 6764
Zsótér László
Szeged
Föltámadás u. 29.
H – 6720

Irodalom—References

- Beretz P. (1955):* Újabb adatok a Szeged – Fehér-tó madárvilágához. 1949 – 1953. – Recent data on the birds of Lake Fehér near Szeged. 1949 – 1953. *Aquila*. 59 – 62. évf. 217 – 227. p.
- Beretz P. (1955):* A szerecsensirály fészkelése a szegedi Fehértavon. – Nesting of the Southern Black-Headed Gull at Lake Fehér near Szeged. *Aquila*. 59 – 62. évf. 369 – 370., 430 – 431. p
- Beretz P. (1957):* A szerecsensirály rendszeres fészkelése a Szeged – Fehér-tói rezervátumon. – Regular nesting of the Mediterranean Black-Headed Gull on the bird reserve of Szeged – Fehér-tó. *Aquila*. 63 – 64. évf. 281 – 283., 340 – 341. p.
- Beretz P. (1958):* A szerecsensirály rendszeres fészkelése a Fehér-tavi rezervátumon. – Regular Breeding of the Mediterranean Black-Headed Gull on the reserve Fehér-tó, near Szeged. *Aquila*. 65. évf. 281., p. 343.
- Beretz P. (1959):* A szerecsensirály újabb fészkelése. – Recent nesting of the mediterranean Black-Headed Gull. *Aquila*. 66. évf. 276., 310. p.